

Szakmai beszámoló

Az Országos Széchényi Könyvtár 2017-ben két meghatározó évforduló köré szervezte hagyományos éves Tudományos Ülésszakát. A másfél napos kollokvium ez alkalommal a bicentenáriumi Arany János-emlékévhöz és a nemzeti könyvtár alapítási évfordulójához kapcsolódva egy tematikus Arany János-életrajzból és egy *OSZK 215* című félnapos szekcióból állt. Az Ülésszakon a plenáris és külsős előadók mellett ez alkalommal is a könyvtár kutatói, gyűjteményi munkatársai, szakértői mutatták be kutatási eredményeiket.

November 23-án, csütörtökön került sor az Arany János életművét és hatását vizsgáló, valamint az életműhöz köthető gyűjteményekre vonatkozó kutatási eredmények ismertetésére. A délelőtti ülészak – Szörényi László irodalomtörténész a *Toldi szerelmét* tárgyaló plenáris előadását követően – elsősorban Arany János életművével, kortársaihoz fűződő viszonyával, kapcsolati hálójával, valamint fordításaihoz kötődően a korszak színházi életével foglalkozott. Szűts-Novák Rita Arany János és Tompa Mihály 1847–1868 közötti levelezésének irodalomtörténeti jelentőségét elemezte, Kis Domokos Dániel a költő „bizodalmas körét”, Szilágyi Sándorhoz, Salamon Ferenchez és Szabó Károlyhoz fűződő kapcsolatát vizsgálta. Praznovszky Mihály irodalomtörténész, meghívott előadó *Madách aranya* címmel Arany János Madách Imrére gyakorolt hatását tekintette át. Rózsafalvi Zsuzsanna az Arany albumról, a Színháztörténeti Tár két munkatársa, Sirató Ildikó és Rajnai Edit pedig a korabeli színházi életéről tartott előadást: a korszak tragédia- és tragikumelméleteiről, illetve a 19. századi színházi szövegmondásról. A délutáni szekció Dávidházi Péter irodalomtörténész plenáris előadásával kezdődött, amelyben az akadémikus a válság költészetéről, a fogalom, a gyötrelmek és a remény érzékeltetésének módjáról, Arany költészetében megjelenő formáiról és képi világáról beszélt. Őt követte a Zeneművészeti Tár munkatársának előadása Mosonyi Mihály első Arany-megzenésítéséről. A *Letésem a lantot* című költemény megzenésítéséről szóló ismertetés után két, Arany János későbbi hatásával foglalkozó előadás következett. Boka László Kosztolányi Dezső és Babits Mihály Arany-

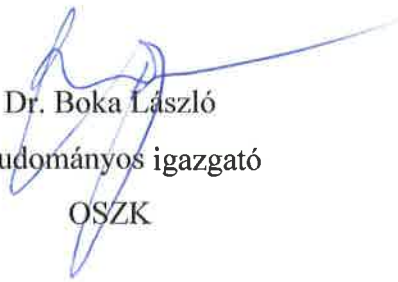
értékeléséről és a költőfejedelemről vallott nézeteiről beszélt, Visy Beatrix pedig Arany János mai, kortárs költőket inspiráló hatásvizsgálatát állította elemzése középpontjába. Az ülészak utolsó szekciója három különböző szempontú kitekintést nyújtott az érdeklődő hallgatóságnak. Deák László a magyar verselést vizsgálta Arany János verstani megállapításai és az újabb szakirodalmi tételek alapján. Vasné Tóth Kornélia a nagy triászt (Aranyt, Petőfit és Tompát), egymással való kapcsolatukat és műveiket érintő ex librisek vizsgálatával a képzőművészeti kitekintést adta a tudományos ülészaknak, míg Tóth Zsuzsanna az emlékév keretében a Magyar Állam támogatásával és a PIM és az OSZK közreműködésével megvalósuló restaurálási programról tartott helyzetjelentést. A program keretében megújul a szalontai Arany János Emlékmúzeum épülete, raktára és kiállítása. A feladatok közül az OSZK a múzeum könyv- és kéziratgyűjteményének gondozását vállalta. Az előadó a munka eddigi eredményeiről és aktuális állásáról számolt be.

A pénteki, november 24-i tematikus napot a könyvtáralapító gróf Széchényi Ferenc alakja és életműve, valamint az alapítás és az adományozott gyűjtemények vizsgálata köré szervezték a rendezők. A plenáris előadást Miskolczi Ambrus történész tartotta, aki *Széchényi Ferenc és kortársai* címmel tartotta meg bevezetőjét a könyvtáralapító „mítoszáról”, fiával való kapcsolatáról, saját korában elfoglalt helyéről, kortársaihoz fűződő viszonyáról. Előadása után Deák Eszter, a szekció elnöke mutatta be a mecénás Széchényi Ferenc alakját a főúr levelezése tükrében. Matolay Katalin előadása az alapító könyvgyűjteményének létrejöttéről, összetételéről és nemzeti könyvtári sorsáról szólt, a gyűjteményrész feltártságáról és egyes dokumentumok azonosításának lehetőségeiről és nehézségeiről. Érdi Marianne az alapító könyvtárát jellemző kötetstípusokat mutatta be: anyagaikat, díszítésmódjukat, miközben bepillantást engedett a különféle készítésestechnikai részletekbe is. Danku György, a Térképtár munkatársa a térképgyűjteményt vizsgálta a számok tükrében: a könyvtártörténeti irodalomban a gyűjtemény nagyságára vonatkozó különböző adatok, számok – amelyek a térképtárban őrzött grófi térkép- és atlaszművek számától is jelentős eltéréseket mutatnak – tisztázására vonatkozó kutatás tanulságait és eredményeit mutatta be. A délelőtti utolsó előadójaként Kelemen Éva, a Zeneműtér munkatársa tartott előadást a Széchényi-család zenei vonatkozású munkásságáról „... *muzsikai daraboknak Szerzője...*” címmel.

A Tudományos Ülészak ez évben a két jeles évfordulóhoz kapcsolódó további rendezvényekhez is kötődött. Csütörtök este a Kaláka együttes és Huzella Péter közös Arany János-estjét hallgathatta meg a közönség, amely zenés költészeti est nagyszerű lezárása volt a tudományos ülészak aznapi programjának, pénteken pedig, a könyvtár alapítási ünnepege

keretében, előadásokra, zenei bemutatókra és kitüntetések átadására került sor. Az ünnepi ülészak előadásainak írott változatát – a többéves hagyománynak megfelelően – tanulmánykötetben (a *Bibliotheca Scientiae & Artis*-sorozat két soron következő kötetében) is olvashatják majd az érdeklődők. A két – részben további tanulmányokkal is gazdagodó – kötet várható megjelenési ideje: 2018.

Budapest, 2018. január 24.

Dr. Boka László
tudományos igazgató
OSZK

A program technikai adatai

A konferencia az Országos Széchényi Könyvtár Dísztermében került megrendezésre.

Összesen 120 fő vett részt, melyből látogató 100 fő, előadó 20 fő.

Sajtó megjelenések

1. inforadio.hu <http://sajto.medianezo.hu/projekt/7604/cikk/6422699>
2. inforadio.hu <http://sajto.medianezo.hu/projekt/7604/cikk/6422699>
3. inforadio.hu <http://sajto.medianezo.hu/projekt/7604/cikk/6422759>
4. inforadio.hu <http://sajto.medianezo.hu/projekt/7604/cikk/6422777>
5. inforadio.hu <http://sajto.medianezo.hu/projekt/7604/cikk/6422805>
6. origo.hu <http://www.origo.hu/kultura/20171120-215-eves-fennallasat-unnepi-az-orszagos-szechenyi-konyvtar.html>
7. katolikusradio.hu <https://www.katolikusradio.hu/musoraink/adas/443836>
8. irodalmijelen.hu <http://www.irodalmijelen.hu/hirek/215-eves-az-orszagos-szechenyi-konyvtar>
9. család.hu <http://www.csalad.hu/2017/11/19/215-eves-az-orszagos-szechenyi-konyvtar-a-csaladokkal-is-unnepelnek>
10. prae.hu <http://www.prae.hu/index.php?route=news/news&aid=32522>
11. debreceninap.hu <http://www.debreceninap.hu/orszag/2017/11/19/az-orszagos-szechenyi-konyvtar-215-eves-fennallasat-unnepi-jovo-heten/>
12. ujkor.hu <http://ujkor.hu/esemeny/tudomanyos-ulesszak-oszk-215-arany-200>
13. museum.breuerpress.com <http://museum.breuerpress.com/2017/11/20/3-napig-unnepi-215-szuletesnapjat-az-orszagos-szechenyi-konyvtar/>
14. kultúra.hu <http://www.kultura.hu/rovidhirek/unnepel-oszk>
15. eszm.ro <https://eszm.ro/tag/arany-janos-200/>
16. esemeny.altalanos.info <http://esemeny.altalanos.info/event.php?id=81171>
17. baon.hu <https://www.baon.hu/kultura/215-eves-az-orszagos-szechenyi-konyvtar-1117167/>
18. feol.hu <https://www.feol.hu/kultura/215-eves-az-orszagos-szechenyi-konyvtar-2147415/>
19. bama.hu <https://www.bama.hu/kultura/215-eves-az-orszagos-szechenyi-konyvtar-1179581/>

20. veol.hu <https://www.veol.hu/kultura/215-eves-az-orszagos-szechenyi-konyvtar-2169115/>
21. sonline.hu <https://www.sonline.hu/kultura/215-eves-az-orszagos-szechenyi-konyvtar-893547/>
22. kemma.hu <https://www.kemma.hu/kultura/215-eves-az-orszagos-szechenyi-konyvtar-894545/>
23. heol.hu <https://www.heol.hu/kultura/215-eves-az-orszagos-szechenyi-konyvtar-935877/>
24. szoljon.hu <https://www.szoljon.hu/kultura/215-eves-az-orszagos-szechenyi-konyvtar-897205/>
25. duol.hu <https://www.duol.hu/kultura/215-eves-az-orszagos-szechenyi-konyvtar-2113043/>
26. teol.hu <https://www.teol.hu/kultura/215-eves-az-orszagos-szechenyi-konyvtar-951263/>
27. orientpress.hu http://www.orientpress.hu/cikk/2017-11-17_unnepel-az-orszagos-szechenyi-konyvtar
28. Magyar Idők <http://sajto.medianezo.hu/projekt/7604/ujsgcikk/8401795>
29. Népszava, Kultúra <http://sajto.medianezo.hu/projekt/7604/ujsgcikk/8408489>
30. KARC.FM <http://sajto.medianezo.hu/projekt/7604/cikk/6424097>
31. Katolikus Rádió, Hírtükör <http://sajto.medianezo.hu/projekt/7604/cikk/6438207>
32. M1 Híradó <http://sajto.medianezo.hu/projekt/7604/cikk/6437073>
33. M5 Kulturális Híradó <http://sajto.medianezo.hu/projekt/7604/cikk/6438519>
34. család.hu <http://csalad.hu/2017/11/24/programok-a-kozelgo-unnepek-jegyeben>
35. cultura.hu <http://cultura.hu/aktualis/programok-2017-november-25-26/>
36. PestBuda http://pestbuda.hu/cikk/20171122_az_oszk_215_eves lett
37. ArtNews <http://artnews.hu/2017/11/21/215-eves-az-orszagos-szechenyi-konyvtar/>
38. Hírstart
https://www.hirstart.hu/hk/20171119_az_orszagos_szechenyi_konyvtar_215_eves_fennallasat_unnepli_jovo_heten
39. Itt lakunk 1. kerület <http://1.kerulet.ittlakunk.hu/kultura-szabadido/171123/szulesnapos-az-orszagos-szechenyi-konyvtar>
40. Magyar Katolikus Rádió - Akvarell
<https://www.katolikusradio.hu/musoraink/adas/443836>
41. Print & Publishing <http://www.print-publishing.hu/index.php/hirek/hirek-roeviden/4993-arany-200-oszk-215>

Sajtóanyag

A nemzeti könyvtár 2017. november 23-án és 24-én rendezi meg hagyományos tudományos konferenciáját, az Arany János-bicentenáriumhoz és a könyvtár alapításának 215. évfordulójához kapcsolódva.

A tudományos ülészek felkért plenáris előadói:

Dávidházi Péter, Szörényi László és Praznovszky Mihály irodalomtörténészek, valamint Miskolczi Ambrus történész.

Előadásaik mellett a könyvtár kutatói és szakemberei mutatják be az évfordulókhoz kapcsolódó kutatási eredményeiket.

November 23-án, csütörtökön, 9.30-tól 16 óráig Arany János életművéről, kortársaihoz fűződő kapcsolatáról, kultuszáról, a színházi, zenei és képzőművészeti életben is érzékelhető hatásáról hallhat a közönség, november 24-én; pénteken délelőtt 9.30-tól 12 óráig a könyvtáralapító gróf Széchényi Ferenc kortársaihoz való viszonya, mecénási működése és gyűjteményei különböző szempontú vizsgálatai kerülnek az előadások középpontjába.

PROGRAM

November 23.

9.00 – 9.10 Boka László tudományos igazgató köszöntője

I. szekció (elnök: Boka László)

9.10–9.40 Plenáris előadás. Szörényi László: Lovageposz vagy verses regény? – A Toldi szerelme, újraolvasva

9.40–10.00 Szűts-Novák Rita: „Reszkess tehát egy levelezői szörnyetegtől...”. Arany János és Tompa Mihály 1847 és 1868 közötti levelezésének irodalomtörténeti jelentősége

10.00–10.20 Kis Domokos Dániel: Arany János „bizodalmas köre” és hatása a történettudományra: Szilágyi Sándor, Salamon Ferenc és Szabó Károly

10.20–10.40 Praznovszky Mihály: Madách aranya

11.00–11.20 Rózsafalvi Zsuzsanna: Arany és az Arany-album

11.20–11.40 Sírator Ildikó: Arany és kora tragédia/ tragikumelméleteiről

11.40–12.00: Rajnai Edit: „S lábához esve, mond: »Kegyelmes herceg«”. A 19. századi színpadi szövegmondásról

II. szekció (elnök: Rózsafalvi Zsuzsanna)

13.30–14.00 Plenáris előadás. Dávidházi Péter: „Élet? halál?” Arany János és a válság költészete

14.00–14.20 Mikusi Balázs: „Letésem a lantot.” Mosonyi Mihály első Arany-megzenésítése (1863)

14.20–14.40 Boka László: Kosztolányi és Babits Arany-képéről – száz év távlatában

14.40–15.00 Visy Beatrix: Arany János a kortárs magyar lírában

15.20–15.40 Deák László: Magyar verselés Arany János szerint és ma

15.40–16.00 Vasné Tóth Kornélia: Nemzeti panteon – a nagy triász (Arany, Petőfi, Tompa) ex libriseken

16.00–16.20: Tóth Zsuzsanna: Helyzetjelentés...

November 24.

9.00–9.10 Dede Franciska tudományos titkár köszöntője

III. szekció (elnök: Deák Eszter)

9.10–9.40 Plenáris előadás. Miskolczi Ambrus: Széchényi Ferenc és kortársai

9.40–10.00 Deák Eszter: Széchényi Ferenc mint kulturális mecénás – levelezése tükrében

10.00–10.20 Matolay Katalin: Széchényi Ferenc könyvgyűjteményének rekonstrukciója a nemzeti könyvtárban

10.20–10.40 hozzászólások, kávészünet

10.40–11.00 Érdi Marianne: Széchényi Ferenc könyvtárát jellemző kötéstípusok

11.00–11.20 Danku György: Gróf Széchényi Ferenc térképgyűjteménye a számok tükrében

11.20–11.40 Kelemen Éva: „... muzsikai daraboknak Szerzője...” Zene a Széchényi családban

11.40–11.50 hozzászólások

11.50–12.00 Boka László tudományos igazgató zárszava

Fotódokumentáció

Plakátok

TUDOMÁNYOS ÜLÉSSZAK A NEMZETI KÖNYVTÁRÁBAN

ARANY 200 - OSZK 215

2017. NOVEMBER 23-24.

2017. NOVEMBER 23. CSÜTÖRTÖK TUDOMÁNYOS ÜLÉSSZAK - ARANY 200

9.00 - 9.10: BOKA LÁSZLÓ
tudományos igazgató köszöntője

I. SZEKCIÓ (ELNÖK: BOKA LÁSZLÓ)

9.10-9.40 PLENÁRIS ELŐADÁS:

SZÖBENYI LÁSZLÓ: Lovagospász vagy veszes tegény? –
A Toldi szerelme, újracholnva

9.40-10.00: SZÜTS-NOVÁK RITA: „Reszkés téhát egy
levelezési személytől...” Arany János és Tompa Mihály 1847 és
1868 közötti levelezésének irodalomtörténeti jelentősége

10.00-10.20: KIR DÖMÖKÖS DÁNIEL: Arany János
„bizodalmos köre” és hatása a történettudományra:

Szilágyi Sándor, Salamon Ferenc és Szabó Károly

10.20-10.40: PHAZNOVSZKY MIHÁLY: Második aranya

10.40-11.00: HOZZÁSZÓLÁSOK, KÁVÉSZÜNET

11.00-11.20: RÓZSAFALVI ZSUZSANNA: Arany és az Arany-album

11.20-11.40: SIRATÓ ILDIKÓ: Arany és kora tragédia/
tragikumelméleteiről

11.40-12.00: RAJNAI ÉDITI: „S ládához erve, mondi:
»Kegyelmes herceg«”. A 19. századi színpadi szövegmondásról

12.00-13.30: HOZZÁSZÓLÁSOK, EBÉDSZÜNET

II. SZEKCIÓ (ELNÖK: RÓZSAFALVI ZSUZSANNA)

13.30-14.00 PLENÁRIS ELŐADÁS:

DÁVIDHÁZI PÉTER: „Élet? holdi!” Arany János és a világi költészet

14.00-14.20: MIKUSI BALÁZS: „Letéssen a lantot.” Mosonyi

Mihály első Arany-megszenteltése (1863)

14.20-14.40: BOKA LÁSZLÓ: Kosztolányi és Babits

Arany-képeről – száz év távlatában

14.40-15.00: VISY BEATRIX: Arany János a kortárs magyar lírában

15.00-15.20: HOZZÁSZÓLÁSOK, KÁVÉSZÜNET

15.20-15.40: DEÁK LÁSZLÓ: Magyar verselés

Arany János szerinti és ma

15.40-16.00: VAGNÉ TÓTH KORNÉLIA: Nemzeti panteon –

a nagy tréfa: (Arany, Petőfi, Tompa) ex libriseken

16.00-16.20: TÓTH ZSUZSANNA: Helyzetjelentés...

16.20-16.40: HOZZÁSZÓLÁSOK

2017. NOVEMBER 24. PÉNTEK TUDOMÁNYOS ÜLÉSSZAK - OSZK 215

9.00-9.10: DEDE FRANCISKA
tudományos titkár köszöntője

III. SZEKCIÓ (ELNÖK: DEÁK ESZTER)

9.10-9.40 PLENÁRIS ELŐADÁS:

MISKOLCZY AMBILUS: Széchenyi Ferenc és kortársai

9.40-10.00: DEÁK ESZTER: Széchenyi Ferenc mint
kulturális mecénás – levelezése tükrében

10.00-10.20: MATOLAY KATALIN: Széchenyi Ferenc
könyvgyűjteményének rekonstrukciója a nemzeti könyvtárban

10.20-10.40: HOZZÁSZÓLÁSOK, KÁVÉSZÜNET

10.40-11.00: ÉRDI MARIANNE: Széchenyi Ferenc könyvtárról
jellemző költésztípusok

11.00-11.20: DANKU GYÖRGY: Gróf Széchenyi Ferenc

terképgyűjteménye a számok tükrében

11.20-11.40: KELEMEN ÉVA: „... minisztériumoknak Szerzője...”

Zene a Széchenyi családban

11.40-11.50: HOZZÁSZÓLÁSOK

11.50-12.00: BOKA LÁSZLÓ
tudományos igazgató zárószava

KEDVEZMÉNYES KÖNYVÁRUSÍTÁS
A KONFERENCIA SZÜNETEIBEN.

HELYSZÍN: VI. EMELETI DÍSZTEREM

NYILVÁNOS, INGYENES PROGRAM,
ELŐZETES REGISZTRÁCIÓ NEM SZÜKSÉGES.

nka

ARANY 200 - OSZK 215

Háromnapos rendezvénysorozat a Nemzet Könyvtárában

2017. NOVEMBER 23. CSÜTÖRTÖK

**9.00–16.30: Tudományos Ülésszak –
Arany 200 (konferencia)**

Helyszín: VI. emeleti Díszterem
Nyilvános, ingyenes program, előzetes
regisztráció nem szükséges!

19.00: Kalácsa-koncert

Helyszín: VI. emeleti Díszterem
Nyilvános, ingyenes program, előzetes
regisztráció nem szükséges, de a terem
befogadóképessége korlátozott:
belépés érkezési sorrendben,
a szabad férőhelyek függvényében!

**Kedvezményes könyvvásárlás
a konferencia szünetében:**

10.40–11.00; 12.00–13.30; 15.00–15.20
Helyszín: VI. emelet

2017. NOVEMBER 24. PÉNTEK

**9.00–12.00: Tudományos Ülésszak –
OSZK 215 (konferencia)**

Helyszín: VI. emeleti Díszterem
Nyilvános, ingyenes program, előzetes regisztráció
nem szükséges!

**13.00: Széchényi Emléknapi
(zárt körű ünnepség)**

Helyszín: VI. emeleti Díszterem

**Kedvezményes könyvvásárlás
a konferencia szünetében:**

10.20–10.40 | Helyszín: VI. emelet

2017. NOVEMBER 25. SZOMBAT

ARANYJÁNOS CSALÁDI NAP
**09.00–18.00 „Te aranyok Aranya!” –
Az Arany János-szavalóverseny döntője**

**Helyszín: VI. emeleti Díszterem és V. emeleti 516-
os terem | Nyilvános, ingyenes program, előzetes
regisztráció nem szükséges!**

09.00–18.00 Logikai kirakójáték

Helyszín: V. emeleti folyosótér
Nyilvános, ingyenes program, előzetes
regisztráció nem szükséges!

**10.00–16.00: Kézműves-foglalkozás
a restaurátorok vezetésével:**

**fűzőfűzés, Arany-könyvecské készítése,
könyvjelzőkészítés | Helyszín: V. emeleti
folyosótér | Nyilvános, ingyenes program,
előzetes regisztráció nem szükséges!**

**Vezetések az Arany-kiállításban
(Rózsafalvi Zsuzsanna kurátor)**

**09.00; 13.00; 16.00 és 18.00 igény és jelentkezők
száma szerint egész nap – max. 30 fő/csoport**
Helyszín: V. emeleti Ereklýtér
A megadott időpontokra előzetes regisztráció
november 23-ig a pr@oszk.hu címen.

**Családi körben Arany Jánossal –
Beszélgetés és játék családok számára
az Arany János-kiállításban**

**10:30; 14:30 | Helyszín: Indulás az Arany
János-kiállításban (V. emeleti Ereklýtér)**
Egy-egy foglalkozásra négy család jelentkezését
várjuk. Előzetes regisztráció november 23-ig
Andrási Erika múzeumpedagógusnál
az andrasai.erika@oszk.hu címen.

Kedvezményes könyvvásár

10.00–18.00 | Helyszín: VI. emelet

nká

Időpont | 2017. november 23–25.
Helyszín | OSZK, Budavári Palota F épület

Szórólapok

TUDOMÁNYOS ÜLÉSSZAK A NEMZET KÖNYVTÁRÁBAN

2017. NOVEMBER 23-24.

NOVEMBER 23. CSÜTÖRTÖK

ARANY 200

9.00 – 9.10: BOKA LÁSZLÓ
tudományos igazgató köszöntője

I. SZEKCIÓ (ELNÖK: BOKA LÁSZLÓ)

9.10–9.40 PLENÁRIS ELŐADÁS:

SZÖRÉNYI LÁSZLÓ: *Lovageposz vagy verses regény? – A Toldi szerelme, újraolvasva*

9.40–10.00: SZŰTS-NOVÁK RITA:

„Reszkess tehát egy levelezői szörnyetegtől...”.
Arany János és Tompa Mihály 1847 és 1868 közötti levelezésének irodalomtörténeti jelentősége

10.00–10.20: KIS DOMOKOS DÁNIEL:

Arany János „bizodalmas köre” és hatása a történettudományra: Szilágyi Sándor, Salamon Ferenc és Szabó Károly

10.20–10.40: PRAZNOVSZKY MIHÁLY:

Madách aranya

10.40–11.00: HOZZÁSZÓLÁSOK, KÁVÉSZÜNET

11.00–11.20: RÓZSAFALVI ZSUZSANNA:

Arany és az Arany-album

11.20–11.40: SIRATÓ ILDIKÓ:

Arany és kora tragédia/tragikumelméleteiről

11.40–12.00: RAJNAI EDIT:

„S lábához esve, mond: »Kegyelmes herceg«”.
A 19. századi színpadi szövegmondásról

12.00–13.30: HOZZÁSZÓLÁSOK, EBÉDSZÜNET

II. SZEKCIÓ (ELNÖK: RÓZSAFALVI ZSUZSANNA)

13.30–14.00 PLENÁRIS ELŐADÁS:

DÁVIDHÁZI PÉTER: „Élet? halál?”
Arany János és a válság költészete

14.00–14.20: MIKUSI BALÁZS:

„Letésem a lantot.” *Mosonyi Mihály első Arany-megzenésítése (1863)*

14.20–14.40: BOKA LÁSZLÓ:

Kosztolányi és Babits Arany-képéről – száz év távlatában

14.40–15.00: VISY BEATRIX:

Arany János a kortárs magyar lírában

15.00–15.20: HOZZÁSZÓLÁSOK, KÁVÉSZÜNET

15.20–15.40: DEÁK LÁSZLÓ:

Magyar verselés Arany János szerint és ma

15.40–16.00: VASNÉ TÓTH KORNÉLIA:

Nemzeti panteon – a nagy triász (Arany, Petőfi, Tompa) ex libriseken

16.00–16.20: TÓTH ZSUZSANNA:

Helyzetjelentés...

16.20–16.30: HOZZÁSZÓLÁSOK

NOVEMBER 24. PÉNTEK

OSZK 215

9.00–9.10: DEDE FRANCISKA
tudományos titkár köszöntője

III. SZEKCIÓ
(ELNÖK: DEÁK ESZTER)

9.10–9.40 PLENÁRIS ELŐADÁS:
MISKOLCZY AMBRUS:

Széchenyi Ferenc és kortársai

9.40–10.00: DEÁK ESZTER:

*Széchenyi Ferenc mint kulturális mecénás –
levelezése tükrében*

10.00–10.20: MATOLAY KATALIN:

*Széchenyi Ferenc könyvgyűjteményének
rekonstrukciója a nemzeti könyvtárban*

**10.20–10.40: HOZZÁSZÓLÁSOK,
KÁVÉSZÜNET**

10.40–11.00: ÉRDI MARIANNE:

*Széchenyi Ferenc könyvtárát
jellemző kötéstípusok*

11.00–11.20: DANKU GYÖRGY:

*Gróf Széchenyi Ferenc térképgyűjteménye
a számok tükrében*

11.20–11.40: KELEMEN ÉVA:

*„... muzsikai daraboknak Szerzője...”
Zene a Széchenyi családban*

11.40–11.50: HOZZÁSZÓLÁSOK

11.50–12.00: BOKA LÁSZLÓ
tudományos igazgató zárszava

KEDVEZMÉNYES KÖNYVÁRUSÍTÁS A KONFERENCIA SZÜNETEIBEN.

HELYSZÍN: VI. EMELETI DÍSZTEREM
NYILVÁNOS, INGYENES PROGRAM,
ELŐZETES REGISZTRÁCIÓ NEM SZÜKSÉGES.

nka

NEMZETI KÖNYVTÁR

ÁRKÁDOK

ARANY 200 - OSZK 215

Háromnapos rendezvénysorozat a Nemzet Könyvtárában

2017. NOVEMBER 23. CSÜTÖRTÖK

2017. NOVEMBER 24. PÉNTEK

**9.00–16.30: Tudományos Ülésszak –
Arany 200 (konferencia)**

Helyszín: VI. emeleti Díszterem
Nyilvános, ingyenes program, előzetes
regisztráció nem szükséges!

19.00: Kaláka-koncert

Helyszín: VI. emeleti Díszterem
Nyilvános, ingyenes program, előze-
tesregisztráció nem szükséges, de a
terem befogadóképessége korláto-
zott: belépés érkezési sorrendben,
a szabad férőhelyek függvényében!

**9.00–12.00: Tudományos Ülésszak –
OSZK 215 (konferencia)**

Helyszín: VI. emeleti Díszterem
Nyilvános, ingyenes program, előzetes
regisztráció nem szükséges!

**13.00: Széchényi Emléknap
(zárt körű ünnepség)**

Helyszín: VI. emeleti Díszterem

**Kedvezményes könyvárusítás
a konferencia szünetében:**

10.20–10.40 | Helyszín: VI. emelet

Kedvezményes könyvárusítás

a konferencia szüneteiben:

10.40–11.00; 12.00–13.30;

15.00–15.20 Helyszín: VI. emelet

nka

**Időpont | 2017. november 23–25.
Helyszín | OSZK, Budavári Palota F épület**

ARANY 200 - OSZK 215

2017. NOVEMBER 25. SZOMBAT

ARANY JÁNOS CSALÁDI NAP

**09.00–18.00: „Te aranyok Aranya!” –
Az Arany János-szavalóverseny döntője**

Helyszín: VI. emeleti Díszterem és V.
emeleti 516-os terem

Nyilvános, ingyenes program, előze-
tes regisztráció nem szükséges!

09.00–18.00: Logikai kirakójáték

Helyszín: V. emeleti folyosótér

Nyilvános, ingyenes program, előzetes
regisztráció nem szükséges!

**10.00–16.00: Kézműves-foglalkozás
a restaurátorok vezetésével:**

fűzetfűzés, Arany-könyvecske készí-
tése, könyvjelzőkészítés

Helyszín: V. emeleti folyosótér

Nyilvános, ingyenes program, előze-
tes regisztráció nem szükséges!

Vezetések az Arany-kiállításban

(Rózsafalvi Zsuzsanna kurátor)

09.00; 13.00; 16.00 és 18.00 igény és
jelentkezőszáma szerint egész nap –
max. 30 fő/csoport

Helyszín: V. emeleti Erekytér

A megadott időpontokra előzetes
regisztráció november 23-ig a
pr@oszk.hu címen.

**Családi körben Arany Jánossal –
Beszélgetés és játék családok számára
az Arany János-kiállításban**

10:30; 14:30 | Helyszín: indulás az
Arany János-kiállításban
(V. emeleti Erekytér)

Egy-egy foglalkozásra négy család
jelentkezését várjuk. Előzetes regisz-
tráció november 23-ig Andrási Erika
múzeumpedagógusnál az
andrasi.erika@oszk.hu címen.

Kedvezményes könyvvásár

10.00–18.00 | Helyszín: VI. emelet

**Időpont | 2017. november 23–25.
Helyszín | OSZK, Budavári Palota F épület**

Programfüzet

ARANY 200 - OSZK 215 OSZK TUDOMÁNYOS ÜLÉSSZAK

2017. NOVEMBER 23-24.
VI. emeleti díszterem

ARANY 200 2017. november 23. csütörtök

9.00-9.10: BOKA LÁSZLÓ tudományos igazgató köszöntője

I. SZEKCIÓ (ELNÖK: BOKA LÁSZLÓ)

9.10-9.40 PLENÁRIS ELŐADÁS:
SZŐRÉNYI LÁSZLÓ: *Lovagpász vagy veres igény?* –
A Toldi szerelme, újraolvasva

Aranyt kötötte Petőfinek tett ígérete, amelyet barátjának halála után szentnek és mindenképpen betartandónak ítélt. Hanem a nyersanyag, amellyel gazdálkodhatott, azaz az Iloerai-ból a Toldi és a Toldi család számára fel nem használt inozmanstok, túl töredékesek és elletimondások voltak, emellett a már elkészült két rész dotomunálta a megítandó „középet”. Az előadás azt mutatja be, hogy Arany milyen virtuóz módon oldotta meg ezt a szinte lehetetlen rejtvényt.

11.00-11.20: DANKO GYÖRGY: *Gróf Széchenyi Ferenc térképgyűjteménye a szármak tükrében*

A gyűjtemény nagyságára vonatkozóan a könyvtártörténeti irodalomban különböző adatok, számok találhatóak, amelyek a térképábrában őrzött grófi térkép- és atlaszművek számától is jelentős eltéréseket mutatnak. A gyűjtemény katalógizálása során 2013 táján merült fel a kérdés tisztázásának a gondolata. Az előadás az ezzel kapcsolatos kutatás tanulságait és eredményeit kívánja bemutatni.

11.20-11.40: KELEMEN ÉVAL: *„... muzikái dalszövegek Szerzője...” Zene a Széchenyi családban*

Előadásomban röviden összefoglalom a könyvtáralapító Ferenc gróf, valamint fia, Lajos és István zenehez és zeneszerzőkhöz fűződő viszonyát, Szót ejtek a zenei családtörténet jeles képviselőjéről, gróf Széchenyi Imréről, valamint gróf Széchenyi Odon kompozíciójáról is. Végezetül intézménytörténeti kutatásaim alapján összegzem a család tagjainak hozzájárulását könyvtárunk zenei gyűjteményének gyarapodásához.

11.40-11.50: HOZZÁSZÓLÁSOK

11.50-12.00: BOKA LÁSZLÓ TUDOMÁNYOS IGAZGATÓ ZÁRSZAVA

KEDVEZMÉNYES KÖNYVÁRUSTÁS
A KONFERENCIA SZÜNTEIÉN.

HELYSÍN: VI. EMELETI DÍSZTEREM
NYILVÁNOS, INGYENES PROGRAM,
ELŐZETES REGISZTRÁCIÓ NEM SZÜKSÉGES.

9.40-10.00: SZŐRÉNYI RITA:

„A lélek él: találkozunk!” – Arany János és Tompa Mihály 1847-1868 közötti levelezésének irodalomtörténeti jelentősége
Arany János és Tompa Mihály barátságának kezdete 1847-re datálható, megismerkedésük Petőfi Sándornak – irodalmi triászuk harmadik tagjának – köszönhető, ahogy az is, hogy 1848 májusa és 1850 nyara között egy időre megszakadt a kapcsolat közöttük. A szerzők egymásra gyakorolt hatása mind irodalmi munkásságuk tekintetében, mind magánéleti síkon egyaránt releván.

10.00-10.20: KIS DOMOKOS DÁNIEL:

Arany János „bizodalmas köre” és hatása a történettudományra.
Szilágyi Sándor, Salamon Ferenc és Szabó Károly
„Ami a szellemi életet illeti, igaz, hogy itt Kőrösön kevés élvezetre számíthat az ember, de ezen segítünk az által, hogy alkotunk mi tanárok egymásközt egy bizodalmas kört, mely sok hiányt pótolni fog” – írja Mentovich Ferenc Aranyról 1851. október 8-án. Arany köre, mondhatjuk, szinte teljesen valamiféle református, legalábbis protestáns nemesi / értelmiségi összefogás volt.

10.20-10.40: PRAZNOVSZKY MIHÁLY: Madách aranya

E játékos megfogalmazás mögött remélhetően mindenképp arra gondol, hogy a műfajában is oly sokrétű Arany-életmű egyik meghatározó irodalomtörténeti eseménye volt, hogy ő fedezte fel és indította útjára Madách remekművét. Ennek a történelmi mögöttese sok érdekességet és még mindig sok bizonytalanságot takar. De legalább ilyen jelentőségű, hogy Arany milyen szerkesztői, pályatársi figyelemmel, gondossággal, mondhatjuk, szeretettel foglalkozik Madáchcsal. Nyugodtan írhatjuk: Madách Imrét Arany János indította el, sajátos oly rövid költői pályáján.

10.40-11.00: HOZZÁSZÓLÁSOK, KÁVÉSZÜNET

Ferenc sem volt magányos alak, hanem annak a felvilágosodásnak a munkása, amely nélkül történeti liberalizmusunk elképzelhetetlen – bár sokaknak sikerült. És az, hogy a Fiú úgy tett, mint aki nem olvasta Atyja kéziratát, nem ok arra, hogy azokat ne olvassuk újra, és ne mondjuk, ami bennük van, mindazt elhelyezve a kor eszmévilágában.

9.10-10.00: DEÁK ESZTER: Széchenyi Ferenc

mint kulturális mecénás – levelezése tükrében
Nemzeti könyvtárunk megalapítója kora egyik legkiemelkedőbb könyvgyűjtője és mecénása volt. Ebben a szerepében szeretném bemutatni a ránk maradt közel 3000 létéles levelezésén keresztül. Ehhez kapcsolódva röviden ismertetem az OSZK – Széchenyi-Tudástárának két éves projektjét.

10.00-10.20: MATOLAY KATALIN: Széchenyi Ferenc

könyvgyűjteményének rekonstrukciója a nemzeti könyvtárban
Az előadás röviden bemutatja a Széchenyi-könyvgyűjtemény létrejöttének történetét, ismerteti a gyűjtemény összetételét. Berzámol a Széchenyi Ferenc által adományozott kötetek nemzeti könyvtári soráról, a gyűjteményrész feltártságáról egykor és ma, kiemelve a Törzsgyűjteményben őrzött Széchenyi-gyűjteményhez tartozó dokumentumok azonosításának lehetőségeit és nehézségeit.

10.20-10.40: HOZZÁSZÓLÁSOK, KÁVÉSZÜNET

VI. SZEKCIÓ (ELNÖK: DEÁK ESZTER)

10.40-11.00: ÉRDI MARIANNE:

Széchenyi Ferenc könyvtárát jellemző kötetfajtások
Az előadás Széchenyi Ferenc alapító könyvtárát alapul véve mutatja be a 18-19. századra jellemző könyvkötések típusait, anyagait, díszítőmódo-jukat, bepillantást enged a különféle készítőtechnikai részletekbe is.

16.00–16.20: Tóth Zsuzsanna: *Helyzetjelentés...*

Az Arany János-emlékvé keretében a Magyar Állam támogatásával a PIM és az OSZK közreműködésével kezdődött az a program, melynek során a szalonai Arany János Emlékmúzeum épülete, raktára és kiállítása megújul. A programban az OSZK a múzeumi könyv- és kéziratgyűjteményének gondozását vállalta. A múzeum felújítása után a könyvek és kéziratok megfelelő műtárgykörnyezetbe térhetnek vissza.

16.20–16.30: HOZZÁSZÓLÁSOK

OSZK 215

2017. november 24.
péntek

9.00–9.10: DEDE FRANCISKA tudományos titkár köszöntője

VESZÉKTŐ (ELNÖK: DEÁK ESZTER)

9.10–9.40 PLENÁRIS ELŐADÁS:

MISKOLCZY ÁMBRUS: *Széchenyi Ferenc és kortársai*
Széchenyi Ferencnek is mítosza van, de fekete mítosz: haladói jöze-finitából reakciósi, felvilágosultból bigottá lett arisztokráciáé. Ez a mítosz első sorban fia műve, aki – okos politikai számításból – előzmények nélküli nemzetébresztőként akart fellépni. A való: a Fű az Apa munkáját folytatta minden síkon – az alkotmányosság kérdésétől a jobbágyfelszabadításig. Hamis kegyelet és tekintélyirtélet, politikai hegyezkedés és tudatlanság sokáig a fekete mítoszt élte. Széchenyi

II. SZERKTŐ (ELNÖK: BOKA LÁSZLÓ)

11.00–11.20: RÓZSAFALVI ZSUSZANNA:

Arany és az Arany album

Előadásomban az Arany János életében megjelent önálló kötetkladásokat vizsgálom, különös tekintettel a teljes életművet (ön)cenzúrázat-lamul megjelentető 1867-es Ráth-féle Arany-kiadásra. A kiadvállalat 1868-ban megjelentetett egy ún. Arany albumot is, mely Than Mór és Lotz Károly által készített illusztrációkat tartalmazott.

11.20–11.40: SIRATÓ ILDIRÓ:

Arany és kora tragédia-/tragikumelméletéről

A bivalentizmus vizsgálódások és előadás középpontjában egy sokat tárgyalt kérdés áll: az irodalmi tragikum mibenléte. Arany művei és néhány jegyzete alapján feltárni igyekszünk, miben egyeztet s miben különbözött Arany felfogása a kortárs szerzőkétől a tragikum és irodalmi formái tekintetében.

11.40–12.00: RAJNAI EDIFI: *„S lábához esve, mondí*

„Kegyelmes herceg...” – A 19. századi szinpad szövegmondásáról

Az előadás a 19. századi szinpadi beszéd akusztikus jellemzői közül kettőt emel ki: a verses és próza szinpad szövegek hangoztatásával, azaz a szinpad szövegek ritmussal és ritmizálással kapcsolatos álláspontokat és a hangszínezés korábbi vitáit. A kiindulópont a *Hobonl István* leírt „hangszínezés-vita”, az 1850–60-as évekbeli nézetek támpontjai pedig Egressy Gábor vitacikkei és színházi írásai.

12.00–13.30: HOZZÁSZÓLÁSOK, EBÉDSZÜNET

III. SZERKTŐ (ELNÖK: RÓZSAFALVI ZSUSZANNA)

13.30–14.00 PLENÁRIS ELŐADÁS:

DÁVIDHÁZI PÉTER:

„Élet? halál?” Arany János és a viládg költészet

Arany János költészetének egyik jellemző versfajta a válságperceben megszólaló ember belső világába vezet. Különböző okokból, de költői pályafutása minden szakaszában visszatért az emberi életnek ehhez az ősi alaphelyzetéhez; ezeket az időben egymástól távoli műveit mégsem szökták együtt vizsgálni. Dávidházi Péter előadása Arany több idevágó versét elemezve és a hozzájuk kapcsolható másféle szövegeire is kitékintve azt kutatja, milyen sajátos jelentést kap nála a válság fogalma, gyötrelmei és reményei érzékeltetéséhez honnan veszi képi világát, s mindezt hogyan kapcsolódik egész költészetének bibliai örökségéhez.

14.00–14.20: MIKUSI BALÁZS: *„Letésem a lántól.”*

Mosonyi Mihály első Arany-megzenésítése (1863)

A hosszú ideig kiváló „kozmpollita” zeneszerzőként ismert Michael Brand 1859-es névváltoztatása után – immár mint Mosonyi Mihály – rövid idő alatt a magyar nemzeti iskola meghatározó alakja lett. Az 1860 októberében megindult *Zeneszeti Lapok*ban számtalan írást publikált, valamint kisebb kompozíciókat is. Utóbbiak közül kiemelkedik az 1863-ban a lap 9-es számú mellékletként kiadott Arany-megzenésítés.

14.20–14.40: BOKA LÁSZLÓ:

Kosztolányi és Babits Arany-képéről – száz és távlatban

Az előadás a fiatal Babits és Kosztolányi 100 évvel ezelőtti Arany-értékelését kívánja bemutatni: előbbi már igen korán komolyabb Arany-stúdiumokat folytatott, utóbbi rajongása szintén ismert volt, nem véletlen, hogy 1917 márciusában öt kérték fel a háborús idők miatt nem Nagyszalontán, hanem Nagyváradon tartott ünnepek főelőadóójának.

14.40–15.00: VISY BEATRIX:

Arany János a kortára magyar lírában

Előadásom Arany költői alkotásának, műveinek, poétikájának kortárs költészetre való implicit és explicit hatását vizsgálja. A közelebből vizsgált vers- és szövegvilág rá kíván mutatni arra is, hogy Arany nyelve, verssorai, művei miként élnek és működnek a magyar anyanyelvben, az emberek nyelvhasználatában és emlékezetében, s ezek miként szűrődnek vissza/át a kortárs versbe.

15.00–15.20: HOZZÁSZÓLÁSOK, KÁVÉSZÜNET

IV. SZERKTŐ (ELNÖK: RÓZSAFALVI ZSUSZANNA)

15.20–15.40: DEÁK LÁSZLÓ:

Magyar verselés Arany János szerint és ma

Hogy milyen a népi és a (magyar) nemzeti versritmus és -típus, illetve hol alkalmazható egyszerre több nyomaték, a bimetrikus és a trimetrikus tagolás (pl. mint íthidaló dallamemelkedő), az összehasonlítható Arany János versstani megállapításával, és újrafogalmazható az újabb szakirodalmi tételek és saját kutatási eredmények alapján.

15.40–16.00: VASNÉ TÓTH KORNÉLIA: *Nemzeti panteon –*

a nagy trélsz (Arany, Petőfi, Tompa) ex libriseken

Az előadásban megfigyelhetjük, az eredetileg könyvjegyként funkcionáló ex librisek miként válnak „élő múzeumokká”, az emlékezet helyeiv és eszközeiv, azaz hogyan építik, alakítják a nemzeti hagyományt. Az elemzés, értékelés során a három költő (Arany, Petőfi, Tompa) kapcsolatrendszere is feltárul, miközben mi, befogadók is szerepet kapunk az emlékezet, a kultúr formálásában.